

Projekts “4xmāksla” (Madona)

Piecas partnerības (Saldus Rajona Attīstības Biedrība, Madonas novada fonds, Ludzas rajona partnerība, Partnerība laukiem un jūrai, Kandavas partnerība) turpina īstenot Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam apakšpasākuma "Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība" sadarbības projektu "4xmāksla".

No 8. līdz 12.augustam Madonā notika projekta "4xmāksla" 2. aktivitāte - Mākslas plenērs, slēgtā vasaras nometne mākslas skolu audzēkņiem, kuras mērķis bija veicināt bērnu un jauniešu personības izaugsmi, sekmējot māksliniecisko iemaņu attīstību, kā arī lietderīgi un jēgpilni pavadot brīvo laiku. Nometnes uzdevumi bija nodrošināt jaunu zināšanu un prasmju apguvi, radīt labvēlīgu vidi, kurā bērni uzņemties atbildību par sevi un savu rīcību, nodrošināt bērniem aktīvu, saturīgu un interesantu atpūtu.

Ieskatu nometnes „4xmāksla” aktivitātēs sniedz Marija Sidorina no Ludzas VRG grupas. Lasīt vairāk.... (Pielikumā)

Nometnes atklāšana, iepazīšanās vakars, darba grupu veidošana

Rīta rosme

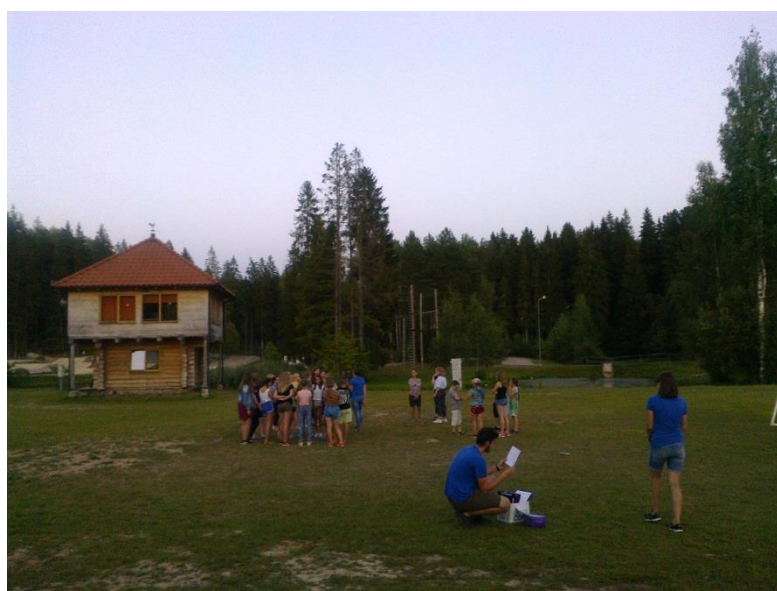

Došanās uz Jāņa Simsona Madonas mākslas skolu

Sporta aktivitātes – stafetes

Darbs komandā. Intelektuāla spēle.

1.	Kāda pasaules slavena mākslinieka vārdā nosaukts attēlā redzamais mākslas centrs? Kur tas atrodas?	
2.	Kas ir attēlā redzamā mākslas darba autors? Kura pilsēta atainota gleznā?	
3.	Kā sauc attēlā redzamā darba autoru? Kad tika atklāts piemineklis?	
4.	2010. gadā Latvijas Nacionālajā teātrī tika iestudēta Ingas Ābeles izrāde "Leo. Pedējā bohēma". Kura latviešu mākslinieka piemiņai tika radīts šis darbs?	

Teātra izrāde

Mākslas darbnīcas – darbs grupās

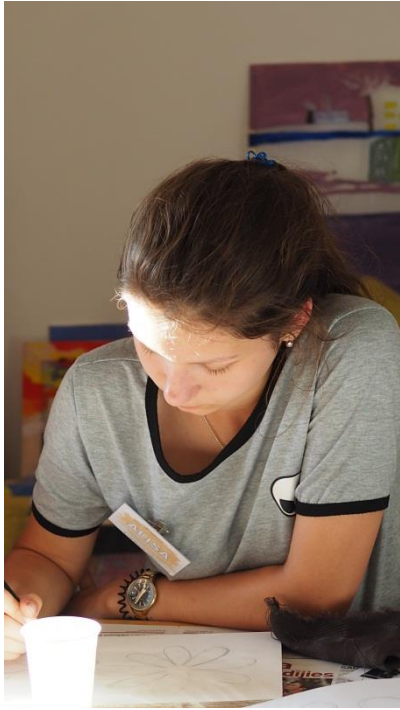

Viesis. Temperas krāsas. (Artūrs Vītiņš)

Tempera (no itāļu val. – sajaukt krāsas) krāsas ir gatavotas no dabīgiem sausiem pigmentiem un emulsijas. Temperas gleznojumi ir daudzveidīgi ar savu faktūru un pielietojama paņēmieniem. Krāsu ir iespējams uzklāt gan ar pavisam nelieliem štrihiem, gan arī ar trekniem otas triepieniem. Temperas krāsas ir vienas no visvecākajām krāsām pasaulē un līdz pat XV–XVII gs., kad Eiropā izgudroja un iepazīna eļļas krāsas, pamata materiāls glezniecībā bija tempera. Arī Bizantijas meistari galvenokārt gleznoja ar temperu. Temperas krāsa no dabīgiem pigmentiem, kas bija sagatavota ar olas dzeltenumu vai olas un eļļas lakas sajaukumu un tika klātas uz speciāli sagatavotas koka pamatnes, bija tradicionāla ikonu glezniecībā Krievijā līdz pat XVII gadsimtam.

Šīs krāsas ir lielisks instruments ainavu gleznotājiem un lielisks palīgs dekoratīvā dizaina darbos. Ja jums ir bagāta pieredze, tad jūs varat izmantot jebkuru tehniku un gleznot ar tām gan uz papīra, gan uz audekla. Tempera krāsu priekšrocība ir tajā, ka tās ātri žūst un ir ļoti noturīgas, jūs droši varat gleznot ne tikai uz kartona, finiera, papīra vai audekla, bet arī uz apmetuma, stikla vai sintētiskā linoleja.

Skolotājs pastāstīja bērniem par krāsu un tehnoloģiju, iedeva bērniem finiera dēli, dažādas krāsas pigmentus glazītēs un otas. Bērniem vajadzēja likt uz dēļa krāsu vairākos slāņos, lai sanāktu glezna. Bērniem patika strādāt tāda tehnikā, viņiem tas bija kaut kas jauns. Lai izveidotu gleznu tempera tehnikā, vajag daudz pieredzes un pacietības.

Efemērā māksla (smiltis). (Lāsma Lasmane)

Šī retā māksla dzīvo vienu stundu, jo tā cieši saistīta ar laika apstākļiem (piem. vējš, lietus). Tehnikas dzīve ir kā mirklis, kā moments. Cilvēki saredzēja skaistumu un radošumu paveiktajā darbā, tāpēc ka virzienā ir savs skaistums.

Tā kā runa ir par mākslu, tad jāņem vērā, ka sava spēles laukuma ietvaros tā paredz pilnīgu rīcības un izvēles brīvību un reizē pilnu atbildību par rezultātu. Tādēļ domāju, ka potenciālā interpretāciju dažādība šos darbus var tikai bagātināt.

Tas ir tikai stāsts; ar kādām beigām – tas atkarīgs no saiknes, kas veidosies starp darbiem un publiku, kas katrā individuālā gadījumā būs cita.

Skolotāja pastāstīja bērniem visu, ko viņiem vajadzēja zināt par Efemēro mākslu. Pirmkārt, bērniem vajadzēja izveidot trafaretu, izdomāt figūru, uzzīmēt skices. Kad bērni bija izdomājuši figūras, vajadzēja izgriezt tās no papīra. Ar trafaretu un smiltīm mēs devamies meklēt ceļu, kur varam izveidot mākslas kompozīciju.

Bērniem patika dažādas manipulācijas ar smiltīm un trafaretu. Smiltis bija iedotas divās nokrāsās. Skolēni izveidoja interesantas kompozīcijas. Smiltis liekot uz zemes, māksliniekam vērās neierobežotas iespējas realizēties kompozīcijā un idejā. No dažādiem rakursiem darbi izskatījās savādāk.

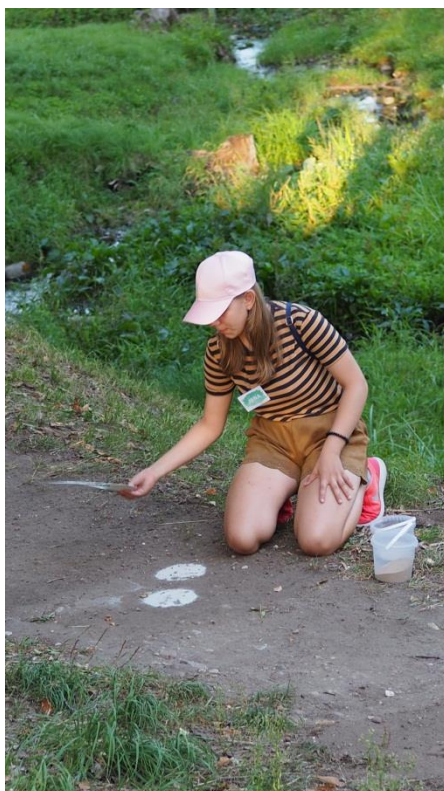

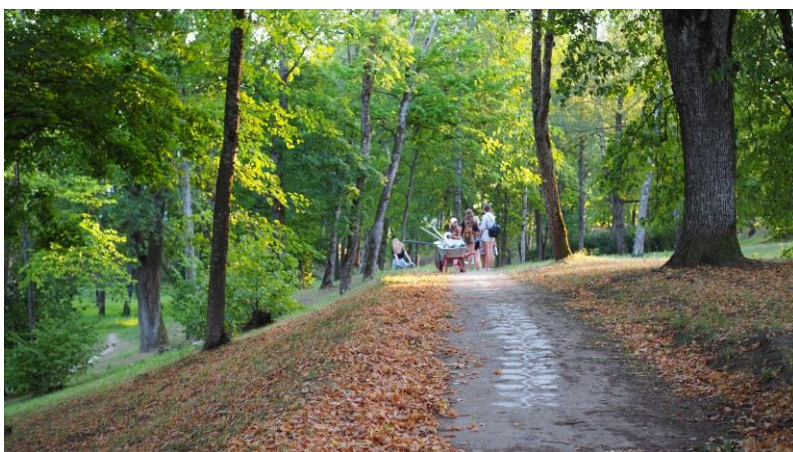

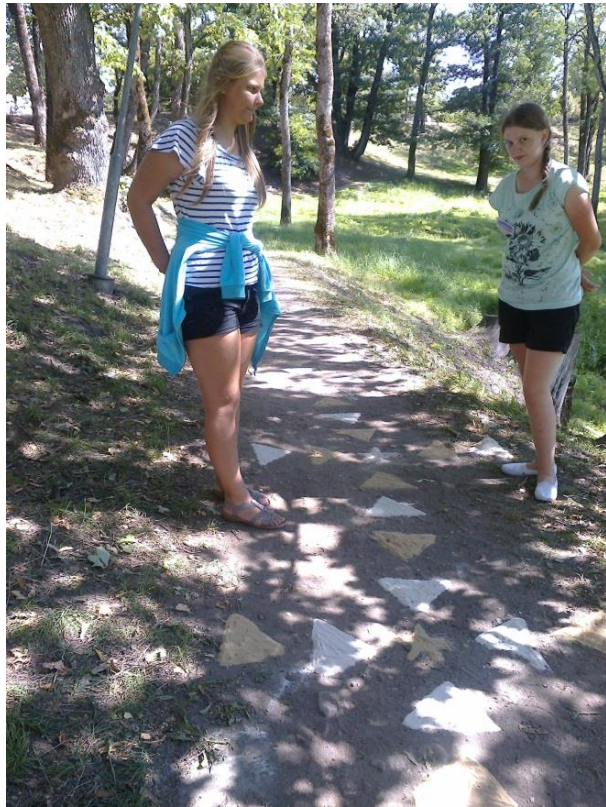

Foto māksla

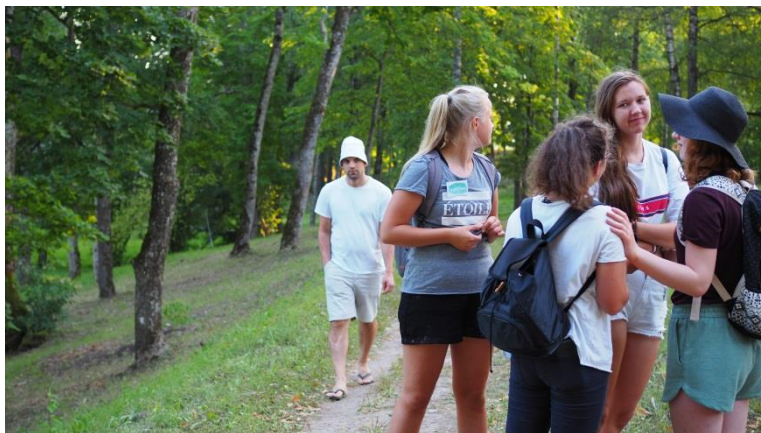
Lauris

Viesis. Melnais Piens

(Studija)

Sākoties lekcijai, skolotājs uzdeva jautājumu: „Ar ko tad atšķiras bilde no foto?” Pēc tam sekoja video materiāls par fotoaparāta rašanos un evolūciju līdz pat mūsdienu fotoierīcēm. Bērniem tika iedota iespēja izmēģināt fotoaparātu un tā funkcijas. Skolotājs iesāka taisīt daudz foto, lai vēlāk varētu izvēlēties labāko. Uzdevums bija fotografēt cilvēkus, ēkas, dabu un citus objektus. Galvenais bija saglabāt sižetu, tad viņš pastāstīja mums par darba procesu un fotogrāfiju apstrādi. Skolēniem ļoti patika tāda spēle ar fotogrāfiju, viņi gribēja parādīt sevi un savu darbu. Radošs process ar pozitīvām emocijām un labu garastāvokli.

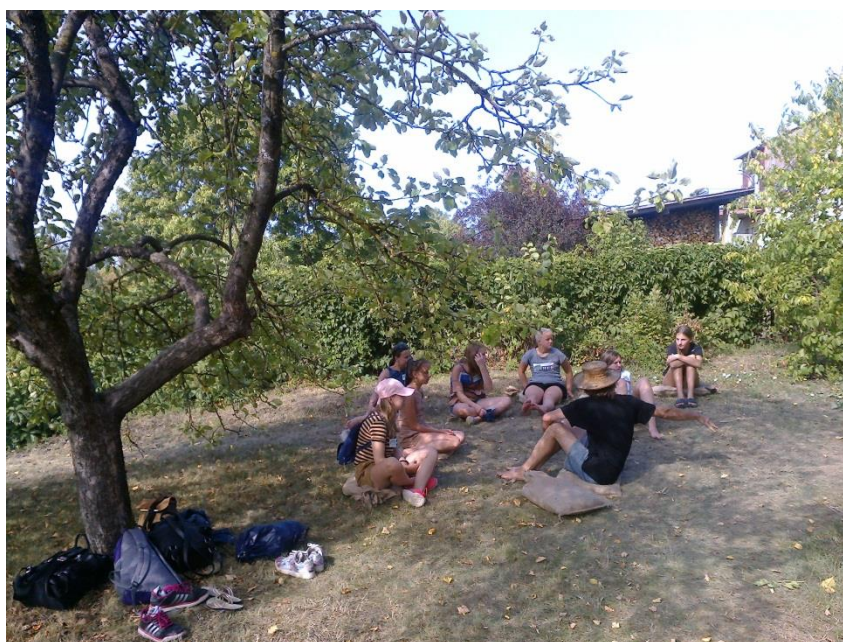
Māla sajūtu darbnīca. (Māris Karlsons)

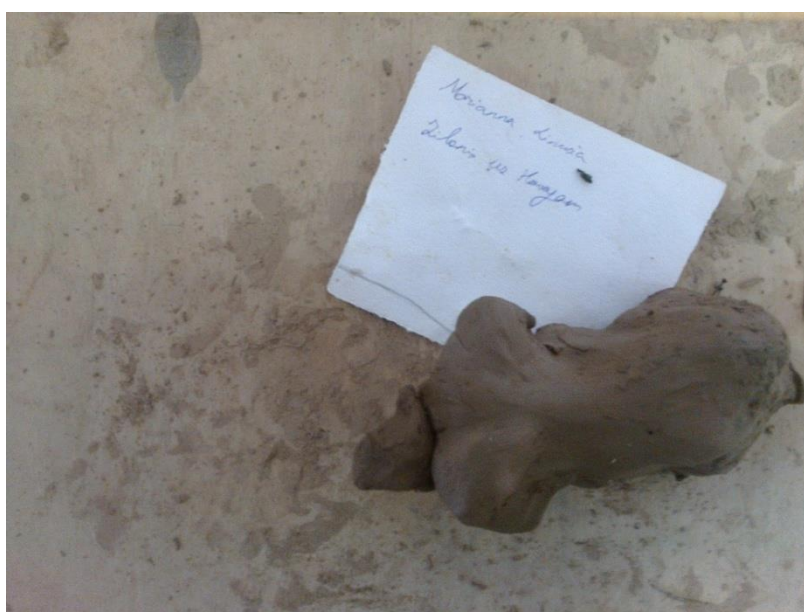
Redzot, ar kādu aizrautību darbam ar mālu nodevās bērni, **vasaras nometne “4 x māksla” Madonā** īstenotā projekta ietvaros, savu roku iemēģināt izteica vēlmi arī pieaugušie. Vairākās tikšanās reizēs keramikas darbnīcas vadītāja Māra Karlsona vadībā tika apgūtas pamatzināšanas darbā ar mālu.

To, ka māls ir dzīvs, darbnīcu vadītāja atkārtoja vairākas reizes. Un pareizi ir to sākumā izjust savās rokās, lai varētu radīt kādu darbu. Lai arī sākotnēji šķiet, ka tāds nieks vien ir, arī šajā darbā vajadzīgas zināšanas – kā to pareizi nogriezt, kā saprast, kurā vietā sākt veidot iedobīti trauciņa izgatavošanai. Ja vēl māls rokās kūst kā tāds ledus gabals, tad patiesi jādarbojas veikli.

Beigu beigās dažiem darbnīcas apmeklētājiem tapa dzīvnieki - turklāt katrs darbs bija ar savu individualitāti. Bet interese par šāda veida relaksējošām, izglītojošām un praktiskām nodarbēm jau esošajiem darbnīcu apmeklētājiem ir joprojām, tāpēc, iespējams, varētu tapt vēl kādi darbi.

Iepriekšējas priekšzināšanas darbā ar mālu nav nepieciešamas. Vislabākā mācīšanās ir darot - tad arī rodas jautājumi un atbildes.

Reciklētā māksla. (Dace Rudzīte, Sandra Valaine)

Viens no pašiem neparastākajiem mākslas virzieniem prezentētajā projektā bija reciklētā māksla. Bērniem te bija nepieciešami visi fantāzijas krājumi, lai saliktu neparastu kompozīciju no neparastiem priekšmetiem. Liekot kompozīciju, skolotāji palīdzēja bērniem savienot visu ar karsto līmi. Dekoratīvajā kompozīcijā varēja izmantot tādas krāsas kā rozā, gaiši zaļu, zelta, melnu vai sudraba krāsu. Gaismas un formas spēle rada interesantas kompozīcijas.

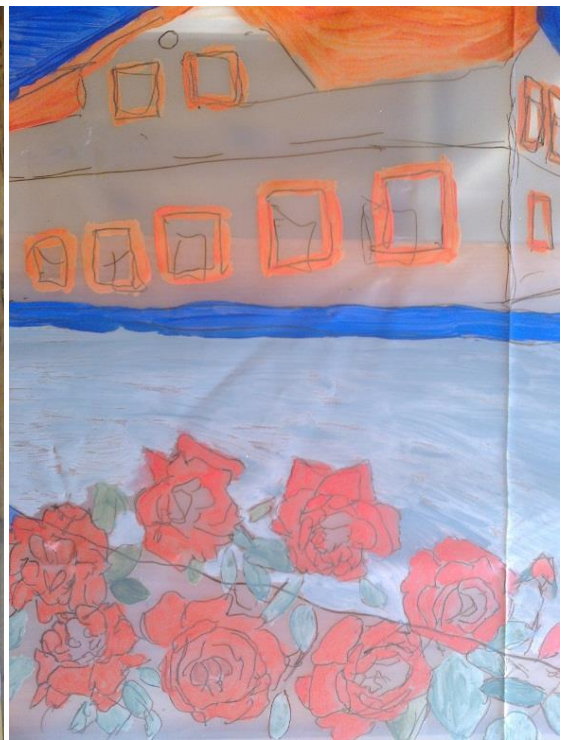

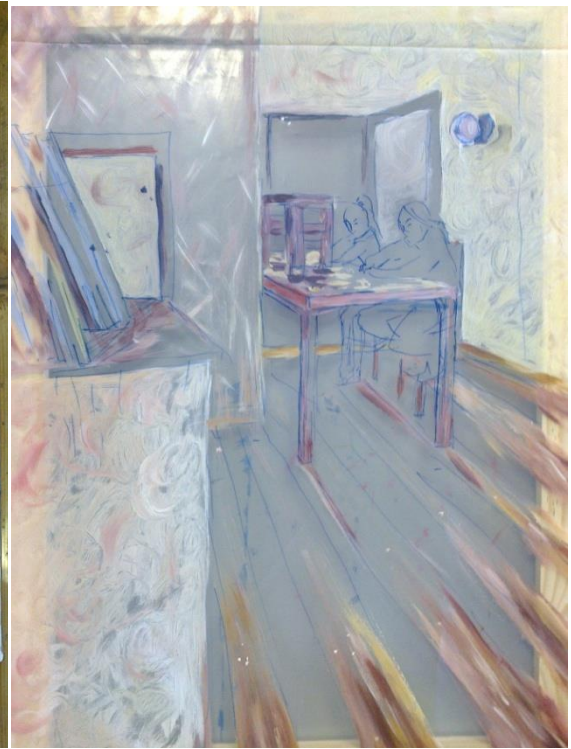
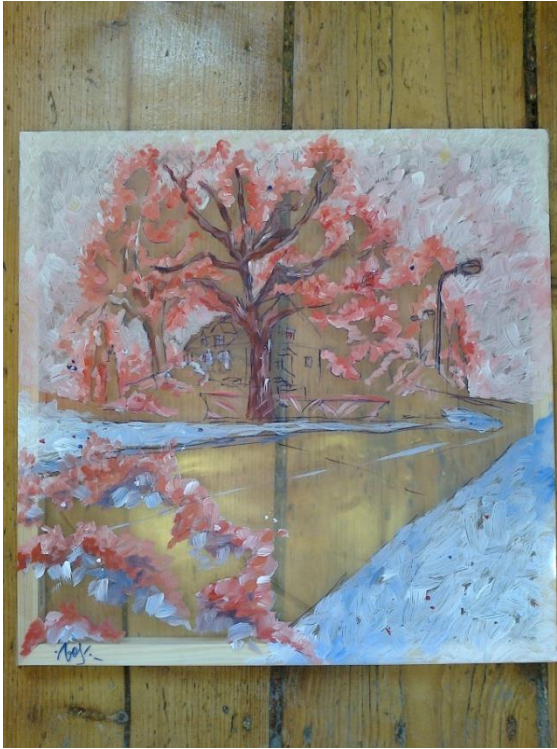
Kadrs no pilsētas. Perspektīve. (Ilze Fetjko)

Tā bija tikai skolotājas ideja, pārvilkt no dabas, tas taču ir tik vienkārši. Skolēniem bija iedota caurspīdīga plēve un rāmītis, uz kura ar divpusīgo lenti tie iestiprināja darba virsmu. Ideja bija attēlot kadru no pilsētas vai fragmentu no telpas perspektīvē. Plēvi bija jāsadala laukumos tā, lai gadītos arī caurspīdīgas vietas, vajag taču parādīt tehnikas individualitāti. Tādejādi var uzgleznot ļoti foršas gleznas ar košām krāsām.

Tā bija vissmīlākā bērnu stunda projekta ietvaros.

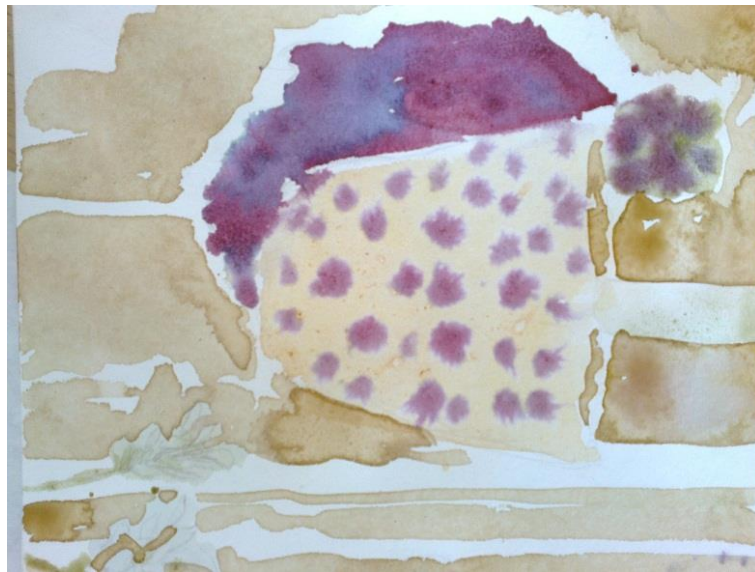
Glezošana ar dabas materiāliem. (Lāsma Lasmane)

Uzdevuma ideja bija dot iespēju skolēniem atklāt, kā dabā sastopamos materiālus – ogas, augļus, dārzeņus, zāles - izmantot kā materiālu gleznošanai.

Vienas nodarbības uzdevums bija izmēģināt un eksperimentēt ar pirmatnēju gleznošanas tehniku, izmantojot viegli pieejamus apstrādātus dabas materiālus. Papildus izaicinājumi radošajam procesam bija kompozīcijas izveide uz akvareļa papīra.

Galvenie uzdevuma veiksmes nosacījumi – radošie atklājumi par tikko iepazīto gleznošanas tehniku un materiālu, drosme darīt kaut ko neierastu.

Skolēni vienotās, ka gleznos dabu. Gleznošanas procesā skolēni izmantoja dažādu toņu ogas, vēlāk savstarpēji jauca krāsas, gleznoja ar otu.

Lekcija - Augu izmantošana krāsošanā (Anete Karlsonē)

Viena no ļoti saistošām un, manuprāt, maģiskām prasmēm ir vilnas dzijas krāsošana, izmantojot augus. Ir meistari, kuri jau vairākus gadus šīs prasmes kopj un arī citus māca tās atgūt un apgūt no jauna. Darbnīcas šai jomā notikušas jau daudzviet Latvijā. Meistaru skaits, kas šo praktizē, arvien aug. Un viena no aktīvākajām un ražīgākajām meistarēm, kas pie tam dāsni savās zināšanās un prasmēs dalās, ir LU Latvijas Vēstures institūta Etnoloģijas nodaļas vadošā pētniece **Anete Karlsonē**. Ne tikai akadēmiķe, vēstures doktore, bet arī dzintara aizrautīga praktiķe, kura krāsošanu ar augiem praktizē jau vairākus gadus. Daudzas no krāsošanas prasmēm ieguvusi pētot, pārbaudot dzīve un eksperimentējot.

Anete apgalvo, ka dzijas krāsošanas seno prasmi ar augu izcelsmes krāsvielām vislabāk pārzinot un lietojot audējas. Vērtīgu mantojumu savā grāmatā “Krāsošana ar augu krāsvielām” (Rīga, 1990) atstājusi tautas daiļamata meistare Ilga Madre, kas jau ir mūžībā. Cilvēkam arī jāzina, no kura dabas materiāla kādu krāsu toni var iegūt.

Ar Latvijā sastopamiem augiem visvieglāk esot tikt pie bēša, gaiši dzeltena un viegli zaļganpelēka toņa, tāpēc tas padošoties pat iesācējiem. Ar šīm krāsvielām visgrūtāk esot iegūt sārtos un zilos toņus, jo Latvijas augos maz šī pigmenta. Nenoturīgākie ir tie, kas iegūti no ogām: mellenēm, aronijām, upenēm. Noturīgākie – zaļie un pelēkie.

Krāsošanai var izmantot svaigus un kaltētus augus, to virszemes daļu, sakni un sakneņus. Svaigs augs dzijai piešķir košāku toni, izkaltēts – gaišāku. Ziedi jāvēc, kad tie ir pilnbriedā vai arī neilgi pēc ziedēšanas. Laksti un auga virszemes daļa jāplūc, kad augs ir pilns ar sulu, plaukumā, nevis pusžuvis, jo tad krāsojot iegūst viskošākos toņus. Var vākt arī vēlāk, bet tad vairs nav tā spilgtuma.

Auga pazemes daļu (sakni vai sakneņus) rok, kad augs sāk gatavoties ziemei.

Pārsteigumu var sagādāt gan auga izcelsmes vieta, gan tas, kādā laikā materiāli ievākti.

Mūsdienās ir bezgala lielas iespējas iegādāties daždažādus rokdarbu izejmateriālus, bet neviens no tiem nespēj sniegt to īpašu sajūtu, kas pārņem, paņemot rokās krāsu niansēm bagātās segas vai villaines, kuras tapušas, izmantojot senās zināšanas, – atzīst Anda Plauma. Senatnē

visbiežāk krāsoja vilnas dzijas un lina diegus, bet mūsdienās rokdarbnieces eksperimentē arī ar sintētiskajām šķiedrām. Vienīgi to krāsojums ir nedaudz gaišāks un bālāks par dabisko izejmateriālu toņiem.

Augi un krāsas

- Lielā strutene. Krāsošanai izmanto svaigus, ziedošus struteņu lakstus. Var iegūt dzeltenīgus un zaļus toņus.
- Silavirsis. Krāsošanai izmanto svaigus vai kaltētus ziedošu augu virszemes dzinumu galotnītes. Var iegūt zaļpelēkus, pelēkus un violetus toņus.

- Parastais pelašķis. Krāsošanai lieto svaigu vai žāvētu augu virszemes daļas. Var iegūt zaļpelēkus un dzeltenus toņus.
- Ziemeļu madara (Jāņu zāle, marana, mārļaka). Dziju un audumu krāsošanai izmanto galvenokārt ziemeļu madaras sakneņus. Ja izmanto auga virszemes daļu, iegūst zaļi dzeltenīgus toņus, ja sakneņus – košus ķieģeļsarkanus toņus.

- Galda biete. Krāsošanai noder viss augs, jo satur pigmentu betacianīnu. Īpaši daudz tā ir saknes daļā, tāpēc košākos toņus var iegūt, novārot sakapātas biešu saknes. Var iegūt krāsu gammu no rozā līdz oranžiem toņiem. Jo augstāka ir ūdens temperatūra krāsojot, jo oranžāks ir tonis; jo vēsāka temperatūra, jo lielāka iespēja iegūt rozā toni.

- Dārza sīpols. Dzijas krāsošanai izmanto sīpolu mizu novārījumu. Dažādu šķirņu sīpolu mizas krāso atšķirīgās tonalitātēs. Var iegūt brūni oranžus un dzeltenus toņus.
- Pupu laksti. Pēc ražas novākšanas pupu lakstus var izmantot dzijas krāsošanai. Tradicionāli izmanto cūku pupas, taču der arī citu sugu un šķirņu pupiņu svaigas vai žāvētas virszemes daļas. Var iegūt pelēcīgi brūnus toņus.

- Tomāti. Visu šķirņu tomātus var izmantot dziju krāsošanai. Šim nolūkam der nolauztās pazariņas, liekās lapas, kā arī pārtikā nederīgie augļi. Tomāts ir zaļo toņu speciālists.
- Melnaugļu aronija. Krāsošanai izmanto augļu sulu. Var iegūt violetus toņus.

- Mellene. Dziju krāsošanai derēs arī pagrabā gadiem aizmirsts melleņu ievārījums. No ogām var iegūt violetus toņus, no lapām – zaļos.
- Dārza vīnkoks (vīnogulājs, vīnogas). Krāsošanai viskošākos toņus iegūst no tumšajām vīnogām. Aktīvākais pigments ir virsmiziņās, tāpēc var lieliski izmantot izspaides – to, kas paliek pāri pēc sulas ieguves. Var iegūt violetus toņus.
- Melnā upene. Krāsošanai ieteicams vākt svaigas lapas, izgriežot liekos zarus pēc ražas novākšanas. Violeto toņu iegūšanai var izmantot ogu izspaides – pārpalikumus pēc sulas ieguves, taču šie toņi ātri izballo saules gaismā. No lapām var iegūt zaļos toņus.
- Blīvā skābene. Krāsošanai izmanto pavasarī vāktu svaigu augu virszemes daļas vai rudenī ievāktas sēklas, kad tās kļuvušas tumši brūnas un viegli atdalās no auga. Var iegūt pelēkās krāsas vēsos toņus.
- Asinssarkanā tīmeklene (sēne). Krāsošanai izmanto svaigu vai kaltētu sēņu novārījumus. Var iegūt sārtos toņus.
- Briežu ķērpji (baltā sūna). Drīkst ievākt tikai tur, kur šie ķērpji aug bagātīgās audzēs. Krāsošanas šķidrumu gatavo tikai no ķērpjiem vai jauc ar citiem augiem, tā iegūstot spilgtākus toņus. Var iegūt brūnās krāsas toņus.
- Bērzs. Krāsošanai izmanto svaigas vai kaltētas bērzu lapas, retāk – tāsi. Kā dabisku kodinātāju un krāsu toņu pastiprinātāju var izmantot raudzētas bērzu sulas. Var iegūt pārsvarā zaļus un brūnus toņus.

- Asinszāle. Krāsošanai izmanto svaigus vai kaltētus auga lakstus. Var iegūt dzelteni zaļu toņu gammu, arī asinssārto toni.
- Kaņepe. Krāsošanai izmanto svaigus vai žāvētus augus, vai arī nenobriedušu augu galotnes daļu. Var iegūt piesātinātus zaļus toņus, arī tumši zaļu.
- Topinambūrs. Vāc auga virszemes daļas, izņemot koksaino stumbra apakšu. Var iegūt plašu dzeltenu toņu gammu.

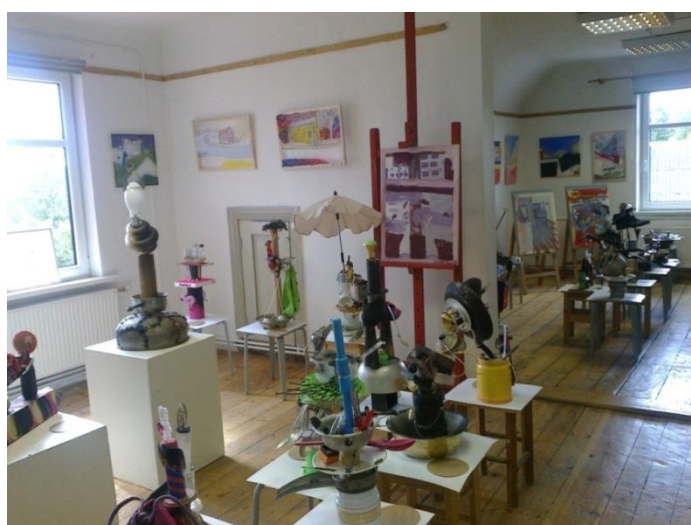

Tēlniecības objekti.(Sanita Ozola)

Tēlniecībā kā mākslas forma radās jau aizvēsturē. Modernai tēlniecībai raksturīgas stilizētas dabas formas, mākslinieki neattēlo dzīvās būtnes un priekšmetus tādus, kādi tie ir realitātē, bet stilizē tos, akcentējot būtiskākās pazīmes, radot asociācijas ar šo būtni vai priekšmetu. Liela nozīme mākslas darbu uztverei ir cilvēka fantāzijai mākslinieka radīto asociāciju uztverei. Mākslinieki izmantoja jaunus materiālus un netradicionālus paņēmienus veidošanā. Tā kā glezniecībā mākslinieki veidoja kolāžas, tad šo pašu paņēmienu izmantoja tēlnieki, veidojot no dažādiem materiāliem, kurus apvienoja vienā darbā.

Izstādes atklāšana

No bērniem

Šogad mums, Zilupes mūzikas un mākslas skolas audzēkņiem, paveicās apmēklēt nometni “4X māksla” Madonā, lai maksimāli produktīvi nodzīvotu piecas dienas no savas dzīves. Šis laiks bija ļoti brīnišķīgs, pat neskatoties uz to, ka laika atpūtai pietrūka - mēs vienmēr bijam ar kaut ko nodarbināti - lekcijas, meistarklases, dažādas aktivitātes. Katru dienu mūs sagaidīja jautra rīta rosme, pēc kuras jutāmies ar enerģiju piepildīti uz veselu dienu (un te savu lomu arī spēlēja garšīgās un sātīgās ēdienreizes, par kurām gribētos izteikt īpašu paldies pavāriem). J.Simsona Madonas mākslas skolā mēs apmēklējām meistarklases un ieguvām noteiktas iemaņas darbā ar temperkrāsām, tēlniecības objektiem, gleznošanā ar dabas materiāliem utt., kā arī klausījāmies lekcijas par augu izmantošanu krāsošanā, eksperimentālās mākslas pieredzi un par fotogrāfijas mākslu. Īpaši mums iepatikās reciklētās mākslas un perspektīves zīmēšanas (uz plēvēm) meistarklases, jo, mūsuprāt, tieši šajās stundās mēs iemācījāmies domāt mazliet plašāk un paskatījāmies uz parastām lietām no citas puses. Paldies visiem pedagogiem un nometnes organizatoriem par labvēlību un nepārprotamu profesionālītāti, kura mūs īpaši iespaidoja. Viss notika pietiekami augstā līmenī, un mēs ieguvām diezgan daudz svaigas informācijas, lai attīstītu savu māksliniecisko prātu, kā bija ielānots pirms nometnes sākuma.

Ekskursija Cesvainē

